

ZDROWIE I ŻYCIE

DZIENNIK · URZĘDOWY
IZBY · ZDROWIA
W · GENERALNYM
GUBERNATORSTWIE

KRAKÓW

W przewlekłym gościcu stawowym i mięśniowym jak również w gościcowym zapaleniu wielostawowym, postrzale, rwie kulszowej

Novalgin

przodujące antirheumaticum, antipyreticum i analgeticum.

Nie wywiera działania wyłącznie objawowego lecz wpływa w sposób swoisty na zasadniczą sprawę chorobową. **Novalgina** skuteczna jest nawet w uporczywych przypadkach. W stanach bólowych wszelkiego rodzaju, nawet najcięższych postaciach, jak kamica żółciowa i moczowa, wstrzyknięcie **Novalginy** może niejednokrotnie zastąpić stosowanie morfiny

Opakowania oryginalne:

tabletki 10 i 250 szt. po 0,5 g
roztwór 50%-owy: 5,10 i 100 amp. po 1 cm³;
5,10 i 100 amp. po 2 cm³;
5 amp. po 5 cm³

» *Bayer* « » **REMEDIA** «
LEVERKUSEN Warschau 1, Złota 7

Recorsan

środek uspakajający serce

w postaci: maści, kropli
i pigulek lukrowanych
(Cod. 0,002 pr. drag.)

Wskazania: częstoskurcz na-
padowy serca, nerwica serca,
nerwowa dusznicabolesna itd.

Ulcrurisan

specyfik

dla leczenia wrzodów w go-
leni. Nadto nadaje się do
leczenia ran, odleżyn, wy-
przenia, odmrożeń, oparzeń,
wyprysku i liszaji

Rp. 1 O. P. Ulcrurisan à 50,0

Próbki i literaturę wysyła bezpłatnie:

Chem. Fabrik

„*Bavaria*“

Apotheker Martin Reinhard
Würzburg 2

ZDROWIE I ŻYCIE

DZIENNIK URZĘDOWY IZBY ZDROWIA W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE

Numer 11. Rocznik I.

Kraków, 10. 11. 1940 r.

Redaktor: Dr med. Werner Kroll, Kraków, Krupnicza 11a, tel. 10524. — Wydawnictwo: Gesundheitskammer, Kraków Krupnicza 11a, tel. 10524. — Odpowiedzialny za dział ogłoszeń: W. von Würzen, Kraków, Krupnicza 11a. — Rachunek bankowy: Gesundheitskammer — Pressekonto przy Creditanstalt-Bankverein, Kraków, Adolf Hitlerplatz, róg Szewskiej. — Poczłowe konto czekowe: Warszawa 73. — Adres telegraficzny: Gesundheitskammer, Kraków. — Prenumerata Zł. 3. — miesięcznie. Wszystkie urzędy pocztowe przyjmują zamówienia. — Czasopismo ukazuje się co tydzień.

Artykuły dla części redakcyjnej nadsyłać wyłącznie pod adresem: Redakcja „Zdrowie i Życie“, Kraków, Krupnicza 11a. — Korespondencję w sprawie ogłoszeń, zwłaszcza ogłoszeń pod szyfrą, kierować wyłącznie: Wydawnictwo: Gesundheitskammer, Kraków, Krupnicza 11a.

Część redakcyjna: Rękopisy należy nadsyłać w języku niemieckim i polskim. Nie zamówione rękopisy zwraca się tylko w wypadku dołączenia opłaty pocztowej w odpowiedniej wysokości.

Droga służbowa w Izbie Zdrowia

Napisał: Dr med. Werner Kroll, stały zastępca Kierownika Izby Zdrowia, Kraków

W artykule tym podaję do wiadomości formularz, który jako nagłówek listu ma być w użyciu w obrocie służbowym w obrębie Izby Zdrowia. Nagłówek ten jest równocześnie planem organizacyjnym a także planem przechowywania aktów służbowych w Izbie Zdrowia. Tak więc da on wszystkim współpracownikom, zatrudnionym w służbie Izby Zdrowia, możliwość zorientowania się w organizacji Izby Zdrowia aż do poszczególnych członów, a przez to przy załatwianiu korespondencji umożliwi zawsze znalezienie drogi, na którą musi się wejść, aby pismo możliwie szybko dotarło do celu.

Przy układaniu tego nagłówka wychodziłem z założenia, że zawody lecznicze a przede wszystkim lekarze na ogół nie mają zbyt wielkiej ochoty do podejmowania się prac pisemnych. Dlatego też uczyniłem wszystko, aby ta praca pisemna koniecznie potrzebna dla wykonania zadań uległa ograniczeniu do najmniejszych rozmiarów. Dlatego zamiast długiego adresu wystarcza, by dla oznaczenia władzy, która wysyła list, w odpowiedniej rubryce zaznaczyć krzyżyk. Tak więc np. jeżeli jakiś Dr Kaden z Poronina wysyła list, wówczas w rubryce, gdzie jest napisane „Rada Zdrowia“, dopisze on po prostu nazwę miejscowości Poronin i obok na lewo zaznaczy krzyżyk. Poronin jest bowiem siedzibą jednego lekarza i czynny tam lekarz jest równocześnie kierownikiem tej Rady Zdrowia.

Jeżeli zatem ten Dr Kaden chce złożyć sprawozdanie swemu lekarzowi obwodowemu i pisze do lekarza obwodowego np. w Nowym Targu, wówczas w rubryce zatytułowanej „Obwodowa Rada Zdrowia“ wypisze on tylko nazwę Nowy Targ, a obok w przedziale na prawo postawi krzyżyk, co uwidacznia, że jego pismo idzie właśnie do kierownika Obwodowej Rady Zdrowia w Nowym Targu. W tym wypadku nie ominięto żadnej instancji. Dlatego też nie potrzeba umieszczania jeszcze jednego krzyżyka w którejkolwiek przedziale, gdzie jest napis „Do wiadomości“. Jest to więc list bezpośredni na bezpośredniej drodze służ-

bowej, którą można też nazwać „regionalną drogą służbową“.

Regionalna droga służbowa łączy się ściśle z regionalnym podziałem Generalnego Gubernatorstwa i związanym z tym takimże podziałem Izby Zdrowia. Izba Zdrowia w Generalnym Gubernatorstwie dzieli się zatem na cztery Okręgowe Izby Zdrowia, a każda Okręgowa Izba Zdrowia znowu, odpowiednio do podziału okręgów na starostwa miejskie i powiatowe, dzieli się na dziesięć lub więcej Powiatowych Rad Zdrowia. Starostwa powiatowe powstały przeważnie z zespolenia różnych obwodów, a w każdym starostwie miejskim mamy mniejszą czy większą ilość punktów zdrowotnych. Te obwody i punkty zdrowotne jako siedziby lekarzy obwodowych tworzą w Izbie Zdrowia Obwodowe Rady Zdrowia. Każdy obwód z kolei posiada mniejszą czy większą liczbę siedzib wielu lekarzy lub też jednego tylko lekarza. W każdej siedzibie wielu lekarzy powstaje Wielka Rada Zdrowia, podczas gdy w każdej siedzibie jednego lekarza — Rada Zdrowia. Rada Zdrowia i Wielka Rada Zdrowia są względem siebie równorzędne i podporządkowane bezpośrednio Obwodowej Radzie Zdrowia.

Jeżeli kierownik Rady Zdrowia, a więc np. lekarz w Poroninie, chce przesłać pilne doniesienie o niebezpieczeństwie chorób zakaźnych lub tp., to — rzecz zrozumiała — może on je wysłać jako doniesienie pilne. Przypuśćmy więc, że chodzi tutaj o wypadek nagłego występowania częstych przypadków wścieklizny. Otóż dotyczący osiadły na miejscu w Poroninie lekarz stoi na stanowisku, że władze miejscowe nie dość energicznie występują przeciwko tej szybko rozszerzającej się zaradzie. Obawia się on dalszego jej rozszerzania, porozumiewał się już z odpowiednimi władzami, lecz nie znalazł zrozumienia, jakiego by słusznie mógł się spodziewać, a wobec tego skłania się do doniesienia o tej okoliczności możliwie szybko do najwyższej postawionego czynnika. Uważa on za wskazane, z powodu nagłości sprawy, zwrócić się bezpośrednio do Okręgowej Izby Zdrowia, aby tą drogą

Gesundheitskammer im Generalgouvernement

Von — od		An — do		b e t r i f f t — d o t y c z y																	
Dienstweg droga służbowa		Zur Kenntnis an do wiadomości		Fachgebiet zakresu zawodowego		Volkstumsgruppe grupy narodowościowej		Sachgebiet zakresu rzeczowego													
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x												
Gesundheitskammer im Generalgouvernement Izba Zdrowia w Generalnym Gubernatorstwie				1 Aertzkammer Izba Lekarska a K. V. G. b Heilmethodeprüfung badanie metod leczn. c Fachärzteausschuss wydz. lekarzy specjal. d Sonntagsdienst dyżury niedzielne e Haftpflichtversicherung ubezpiecz. od odpow. cyw. f Gutachterstelle f. Schwang. unterbr. - bad. przer. ciąży		Deutsche Niemcy Ukrainer Ukraińcy Polen Polacy Andere Arier inni Aryjczycy Juden Żydzi		1 Allgemeine Verwaltung ogólna administracja a Personal sprawy personalne b Kasse kasowość c Etat etat d Buchhaltung księgowość 2 Abrechnung obrachunek 3 Arbeit praca a Arbeitseinsatz przydział do pracy b Sozialversicherung ubezpieczenie społeczne c Vertragsausschuss zawieranie umów													
												Distriktsgesundheitskammer Okręgowa Izba Zdrowia		2 Apothekerkammer Izba aptekarska a Presse prasa b Arzneimittelprüfung badanie środków leczn.		Person — osoby Name — nazwisko Vorname — imię		4 Register registratura i rejestry 5 Presse prasa 6 Rechtswesen sprawy prawne a Rechtshilfe pomoc prawna b Berufsgericht sąd zawodowy c Steuerberatung porady podatkowe d Versicherungswesen sprawy ubezpieczeniowe			
												Kreisgesundheitsrat Obwodowa Rada Zdrowia		4 Feldschere felczerzy a Militärfeldschere felczerzy rotni b Heilpraktiker naturaliści		Strasse Nr. ulica Beruf zawód		8 Stellenvermittlung pośrednictwo pracy 9 Judenfrage kwestia żydowska 10 Nachwuchsfrage sprawy dorostu 11 Sonstiges inne sprawy			
												Gesundheitsrat Rada Zdrowia		Datum Data Tagebuchnummer Liczba dziennika Anlagen załączn.							
Filmeldung *) Pilne doniesienie Zur direkten Erledigung*) Do bezpośredniego załatwienia Auf Anforderung direkt *) Na polecenie wprost Geheim *) Tajne																					

Unterschrift — podpis

Geschäftsführer — zarządca działu
prezes
przewodniczący

Fachbearbeiter } referent
Sachbearbeiter }

Vertrauensmann — mąż zaufania

Unterschrift — podpis

der Leiter — kierownik

Wenn der Raum nicht ausreicht, die Rückseite benutzen.

Jeżeli braknie miejsca, pisać na odwrotnej stronie

*) das zutreffende anzukreuzen — odpowiednie zaznaczyć krzyżykiem

*) das zutreffende rot zu unterstreichen — odpowiednie podkreślić czerwono

poinformować także odpowiedniego kierującego lekarza urzędowego możliwie szybko o wydarzeniach w swej miejscowości. Wówczas będzie on pisał następująco: w rubryce „Rada Zdrowia“ (Gesundheitsrat) dopisze nazwę Poronin, obok na lewo krzyżyk dla zaznaczenia, że pismo to pochodzi od niego i z tej miejscowości, ponieważ zaś kieruje je do Okręgowej Izby Zdrowia np. w Krakowie, napisze więc w rubryce „Okręgowa Izba Zdrowia“ po prostu nazwę **Krakau** (Kraków), a **obok na prawo** w rubryce postawi **krzyżyk**, przez co zaznaczy, że pismo to idzie bezpośrednio do kierownika Okręgowej Izby Zdrowia.

Przy tym pilnym piśmie **pominie się pośrednie instancje** tj. Obwodową Radę Zdrowia i Powiatową Radę Zdrowia. Jednak koniecznym jest, ażeby je zawiadomić także równocześnie o tej pilnej sprawie, wobec czego musi się w tym wypadku w rubryce „**Do wiadomości**“ dopisać obok Obwodowej Rady Zdrowia w Nowym Targu **krzyżyk** i obok Powiatowej Rady Zdrowia z dopisaniem nazwy miejscowości naturalnie także **krzyżyk** w odpowiedniej rubryce. Przez to przypomina się danemu piszącemu, że winien on posłać **odbitki swego pisma także do tych władz, których nie można pominąć.**

W tym wypadku nie było jakiegos zdarzenia poprzedniego, nie było poprzedzającego pisma, a zatem rubryka „**Dotyczy pisma z**“ pozostaje po prostu wolna. Natomiast dopisze się **datę: dzień, miesiąc, rok**, a następnie **bieżący** w swej książce **numer dziennika**. Jeżeli posyła on załączniki np. listy itp., przez co może specjalnie uwypuklić swoją sprawę, wówczas podaje równocześnie **liczbę załączników**. Musi on następnie czerwono podkreślić rubrykę: „**Pilne doniesienie**“, aby przez to pominiętym władzom podać do wiadomości, że na skutek wskazanego pospiechu nie trzymał się bezpośredniej drogi służbowej, lecz pominął inne władze, aby uzyskać możliwie skuteczną pomoc w walce z zarazą, której się obawia.

Ponieważ jednak chodzi tutaj o chorobę zakaźną, to może on równocześnie w zakresie rzeczowym tzn. w lamie zupełnie na prawo zaznaczyć pod 7: **Państwowe instytucje sanitarne a)** zwalczanie chorób zakaźnych w ten sposób, że umieści obok 7 a) na prawo **krzyżyk**, aby władzom, do których się odnosi z góry już zapodać, że w tym wypadku chodzi o zarządzenie co do zwalczania chorób zakaźnych. Działa on w tym wypadku do pewnego stopnia w charakterze lekarza urzędowego, lub też w każdym razie chce, ażeby instytucje państwowe zajęły się w pierwszym rzędzie tą sprawą.

Weźmy teraz inny przykład: Osiadła w jakimś miejscu położna skarży się kierownikowi swej Rady Zdrowia, temu samemu Drowi Kadenowi w Poroninie, że na jej obszarze grasują „babki“, że większość porodów nie odbywa się pod nadzorem i kierownictwem położnych, lecz pomocy porodowej udzielają nieprzygotowane i niewykształcone starsze kobiety tzw. „babki“ itd. Ponadto pisze ona dalej, że przez to po pierwsze szkodzi się dotkliwie położeniu gospodarczemu położnych, oraz co jeszcze gorsze, na skutek tego złego i niecelowego leczenia wystąpiły liczne wypadki zachorowań położnic, zwiększona śmiertelność osesków itd. Kierownik Rady Zdrowia zechce wobec tego zwrócić na fakty powyższe uwagę — powiedzmy — Obwodowej Rady Zdrowia, a zatem lekarza obwodowego. Postępowanie znowu jest dokładnie takie same. Krzyżyk na dole na lewo obok „Rada Zdrowia“ i na prawo obok „Obwodowa Rada Zdro-

wia“ oznacza **bezpośrednią, regionalną drogę służbową**. W tym wypadku położna na prośbę lekarza wypisała mu liczne przypadki, w których dowodnie „babki“ udzielały pomocy. Przypadki te należy opatrzyć nazwiskiem, podaniem czasu itd. Chodzi np. razem o 8 dowiedzionych przypadków, a położna materiał dotyczący każdego poszczególnego przypadku zebrała na osobnym arkuszu. Po prostu posyła więc on ten materiał i zaznacza w rubryce „**załączniki**“ liczbę 8, tzn. że do tego pisma dołącza 8 załączników. Ponieważ chodzi tu o sprawę położnych, dodaje on też w rubryce „**zakres zawodowy**“ tzn. w drugim łamie głównym pod 5) „położne“ i **obok na prawo krzyżyk**, aby zaznaczyć, że chodzi tu o sprawę położnych. Wreszcie na dole na wolnym miejscu pisze znowu krótko swoje uwagi możliwie w stylu telegraficznym, mniej więcej tak: „Grasowanie babek wzmaga się. Załączniki dają materiał. Proszę o energiczne wkroczenie“. Wystarczy! Wreszcie podpisuje on na prawo, w miejscu gdzie zaznaczono: „**Podpis kierownik**“. Podpisuje tu jako kierownik Rady Zdrowia, a więc po prawej stronie.

Ta forma daje doniesieniu najmniejszy rozmiar, ale także kieruje je na najszybszą drogę i bez jakiejś zbytecznej pisaniny, tak iż każda władza natychmiast wie o co tutaj chodzi. Ułatwi to następnie także **należyte złożenie sprawy w zbiorze aktów**. Taki nagłówek listu jako plan organizacyjny jest bowiem równocześnie rzeczywistym planem przechowywania aktów. A zatem nadchodzące listy będzie można uporządkować np. wedle przełożonych urzędów. Wszystkie pisma, które idą od Obwodowej Rady Zdrowia w dół do kierownika Rady Zdrowia będzie się zatem odkładać pod „Obwodowa Rada Zdrowia“. Wszystkie pisma, które np. pochodzą z Powiatowej Rady Zdrowia będą odkładane do osobnego skoroszytu, jeżeli będzie ich większa ilość. To samo odnosi się do pism, zwłaszcza okólników i zaleceń, które w razie potrzeby będzie wysyłał do niższych instancji kierownik Okręgowej Izby Zdrowia. Oczywiście będzie także osobna teczka albo skoroszyt, gdzie pod odpowiednimi nagłówkami będzie się umieszczać wszystko to, co jako okólniki, ogłoszenia itd. będzie wychodzić bezpośrednio z Izby Zdrowia do poszczególnych Rad Zdrowia.

Ale mamy również możliwość porządkowania spraw **wedle poszczególnych zakresów zawodowych**. Wszystkie zatem **sprawy dotyczące Izby lekarskiej** będzie się spinać pod Nr. 1. Ten numer 1 „Izba lekarska“ dzieli się jeszcze na: K. V. G. (Zjednoczenie kasowe lekarzy w Generalnym Gubernatorstwie) a więc wszystkie sprawy rozrachunkowe itp., w których ma się do czynienia z ubezpieczeniem społecznym itd. jeżeli sprawy te zostaną rozbudowane w wymaganych rozmiarach. Dalej pod b są wszystkie sprawy **badania metod leczniczych**. Jest rzeczą nader ważną, ażeby możliwie każdy współpracował w tej wielkiej dziedzinie, aby ze wszystkich swych spostrzeżeń o metodach leczniczych, zdawał sprawę przełożonym władzom, opatrując je możliwie krótkimi uwagami, ażeby je można zbierać, przeglądać i rzeczywiście badać. Jak wiemy istnieje znaczna ilość metod leczniczych, o których częściowo czy nawet już zupełnie zapomniano, których przeważnie jeszcze nie uwzględniła medycyna szkolna. a co do których należy oczekiwać, że przynajmniej zostaną zbadane co do możliwości swego powszechnego zastosowania.

Dalej pod 1 c mamy **wydział lekarzy-specjalistów**

lzn. wszystkie sprawy, które dotyczą tego, czy ktoś ma prawo nazywać się lekarzem-specjalistą jakiegoś działu i wykonywać działalność lekarza-specjalisty. Tutaj będzie się też kierować wszystkie podania takich lekarzy specjalistów, którzy jeszcze nie są uznani w tym charakterze, lecz na podstawie swego wykształcenia uważają, że mogą rościć sobie prawo do tytułu lekarza specjalisty. Dalej pod 1 d będzie się składać wszystkie te sprawy, które dotyczą **dyżurów niedzielnych** lzn. uregulowanie dyżurów niedzielnych na krótszy czy dłuższy czas, projekty, zażalenia i wnioski. Pod 1 e mamy rubrykę „**Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej**“. Pod rubryką tą należałoby donieść i odkładać wszystkie sprawy dotyczące powikłań, przy których wchodzi w grę odpowiedzialność cywilna jakiegoś członka zawodów leczniczych. Miałoby to miejsce również i wtedy, jeżeli dotyczący spowodował szkodę, którą uważa się za uszkodzenie cielesne spowodowane niedbalstwem i za którą czyni się go odpowiedzialnym bez względu na to, czy jest on ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej czy nie. Wszystkie te sprawy należałoby prowadzić przez te rubryki i — rzecz oczywista — właściwi kierownicy kierowaliby je dalej na właściwą drogę. A więc jeżeli chodzi o przypadek, w którym zainteresowany rzeczywiście jest ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej, to sprawę tę skierowałyby się do załatwienia przez odpowiedni zakład ubezpieczenia. Jeżeli jednak zainteresowany nie jest ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej, lecz czyni się go teraz odpowiedzialnym, to byłoby to sprawą, którą znowu musiałby się zająć „**Oddział spraw prawnych, zakres rzeczowy 6**“, i to w pierwszej linii 6 a „**pomoc prawna**“. Należałoby więc przekazać ją tam. Jeżeli już się z góry wie jasno o tej drodze, a będzie się o tym wiedziało, jeżeli przy każdej poszczególnej sprawie dokładnie przejrzy się nagłówek listu, wówczas tego rodzaju sprawę pomocy prawnej będzie się usiłowało skierować zaraz **do tego zakresu rzeczowego przez odpowiednie zaznaczenie krzyżykiem**. Dalej pod 1 f mamy oddział „**Wydawania opinii o przerywaniu ciąży**“. Wszystkie przypadki, w których chodzi o przerwanie ciąży ze względu na wskazania zdrowotne należałoby zakreślić w tej rubryce i przez to skierować pismo poprzez odpowiednie instancje regionalnej drogi służbowej do działu wydawania opinii przy Izbie Zdrowia w Generalnym Gubernatorstwie, który opracuje tę sprawę. Równocześnie podporządkowane instancje odłożą pod odpowiednią sygnaturę tego rodzaju sprawę, aby każdocześnie móc **szybko i pewnie znowu ją odnaleźć, jeżeli do tej sprawy trzeba będzie powrócić**.

Zakres zawodowy 2 obejmuje ogół spraw **Izby apte-**

karskiej. Pod tą sygnaturą należy odkładać i kierować wszystkie sprawy, które w jakikolwiek sposób dotyczą stanu aptekarzy. Specjalna rubryka pod 2 a dotyczy prasy Izby aptekarskiej, a więc sprawy, które są szczególnie ważne dla całości stanu aptekarskiego, mogą być ze względu na celowość kierowane do tego oddziału 2 a „**Prasa Izby aptekarskiej**“, aby ta prasa była poinformowana na ogół o nastrojach wśród tego zawodu leczniczego i mogła wykorzystać wszystkie te zachęty, reklamacje itd. w celu poinformowania swych czytelników — aptekarzy — o tym wszystkim. Punkt 2b dotyczy „**Badania środków leczniczych**“ a więc podobny zakres jak badanie metod leczniczych, tylko że tutaj chodzi przede wszystkim o badanie chemikali i roślin, czego musi się dokonywać zwłaszcza w laboratoriach aptekarskich. Jeżeli więc chodzi o nieznanne dotychczas zioła, których własności lecznicze ktoś spostrzegł, czy których używa lud przeciwko tej czy innej chorobie, to będzie celowe wszystkie tego rodzaju doniesienia kierować bezpośrednio do działu „**Badań środków leczniczych**“, jeżeli się nie chce tego kierować do działu „**Badań metod leczniczych**“. Każda tego rodzaju wzmianka na skutek takiej organizacji dochodzi wreszcie możliwie jak najprędzej do miejsca, które daje rękojmię rzeczowego załatwienia sprawy.

Jako zakres zawodowy 3 należy określać i odkładać wszystkie sprawy osób zajmujących się leczeniem zębów a skupionych w **Izbie lekarsko-dentystycznej**. W pierwszym rzędzie będą to więc sprawy lekarzy-dentystów, dalej pod 3 a sprawy sekcji uprawnionych techników dentystycznych, pod 3 b sprawy nieuprawnionych techników dentystycznych i pod 3 c sprawy laborantów dentystycznych. Jeżeli więc np. w jakiejś miejscowości życzonoby sobie, aby tam osiedlił się technik dentystyczny czy lekarz dentysta, którego dotychczas tam brakowało i jeżeli odpowiedni kierownik Rady Zdrowia jest zdania, że tam istnieje nie tylko potrzeba tego rodzaju zawodu leczniczego, lecz może być także zapewniona jego egzystencja, wówczas taka sprawa może być skierowana pod tym oznaczeniem do przełożonych władz.

Jako 4 oznacza się i odkłada wszystkie sprawy dotyczące zawodu **felcerów**, pod 4 a w razie potrzeby przyjdą sprawy felcerów wojskowych (**rotnych**), a pod 4 b będzie się odkładać poza tym sprawy dodatkowe, które obejmują w najszerszym znaczeniu tego słowa stan osób zajmujących się leczeniem tj. takich osób, które wykonują zawód leczniczy, a których nie można podporządkować pod jakąkolwiek z innych kategorii. Określono je tutaj nazwą „**naturaliści**“.

(C. d. n.)

Lambliasis

Napisal: Dr med. Eitel Friedrich Rissmann, naczelny lekarz Oddziału chorób wewnętrznych Niemieckiego Szpitala Okręgowego, Kraków.

My, lekarze Rzeszy Niemieckiej, powołani do Generalnego Gubernatorstwa, znaleźliśmy się tutaj wobec zadań, które nie tylko są nowe, lecz dają także wiele podniet pod względem naukowym. O tym, że tutaj stosunki zdrowotne są inne aniżeli na naszym obszarze rodzimym, wiedzieliśmy już, gdyż społeczne

położenie większej części narodu polskiego różni się tak znacznie od położenia naszego narodu, że już wyłącznie z tego faktu musi się z góry wyciągnąć wniosek o różnorodności przebiegu przypadków chorobowych.

Jest faktem stwierdzonym, że brak higieny w życiu

codziennym nie tylko powoduje zwiększenie występowania chorób zakaźnych, lecz także rozstrzygająco wpływa na wynik różnych zjawisk chorobowych.

Można słusznie zapytać, dlaczego ostre ogólne zapalenie wielostawowe (polyarthritus acuta) występuje o wiele częściej w Generalnym Gubernatorstwie niż u nas na obszarze Rzeszy. Główną przyczynę upatruję m. in. w tym, że większość Polaków zna lekarza-dentystę zaledwie z opowiadania a nie z jego czynności na własnym ciele. Zdarza się tu więc o wiele częściej niż gdzieindziej ogniskowe zakażenie w postaci ropnych ognisk w korzeniach zębowych, co następnie doprowadza często do obrazu polyarthritus wśród prostych ludzi. Tak więc mamy tu, w Generalnym Gubernatorstwie, szereg chorób, o których chciałbym mówić innym razem, a których występowanie nam, lekarzom Rzeszy Niemieckiej, częściowo jest nieznane.

Dzisiaj omówię sprawę drobnego pasożyta; chcę nań zwrócić uwagę kolegów zawodowych, ponieważ nie jest on tutaj tak banalnym, za jakiego uważa się go w Niemczech. Wiemy, że istnieje o nim dość znaczna literatura fachowa, ale zasadniczo znajomość jego wśród większości nas jest jeszcze niedostateczna, gdyż brakowało nam do tego sposobności. Prócz tego stwierdzenie jego obecności nie jest tak zupełnie proste, gdyż w większości wypadków do jego wykrycia musi się stosować kliniczne metody badania. Znaczenie ogoniastków jelitowych (*lamblia intestinalis*) w patologii ludzkiej jest jeszcze bardzo sporne. Dawniejsi autorzy — np. Seifert — przyjmują, że ogoniastki jelitowe osadzają się przeważnie we wrzodziejących lub zgaugrenowanych odcinkach przewodu pokarmowego (np. rak), podczas gdy inni wiążą ich obecność z przewlekłym i ostrym stanem zapalnym jelita cienkiego lub grubego. Inni wreszcie uważają je za absolutnie nieszkodliwe.

Na podstawie poczynionych tutaj w międzyczasie doświadczeń na stosunkowo wielkiej liczbie chorych mogę jednakże powiedzieć, że żadne z tych zapatrywań nie jest absolutnie słuszne, raczej twierdziłbym, że występowanie ogoniastków jelitowych i ich chorobowe działanie na organizm ludzki przez masowe rozmnażanie się należy zawsze przypisać tylko brakowi siły dezynfekcyjnej wydzielin i fermentów przewodu pokarmowego.

Wprawdzie jest zupełnie słuszne, że ogoniastki te można znaleźć w ludzkim jelicie cienkim nawet u zupełnie zdrowego człowieka (Luger), ale szukamy i znajdujemy pasożyty prawie wyłącznie u chorych, którzy przede wszystkim skarżą się na dolegliwości żołądkowo-jelitowe.

Ogoniastek jelitowy należy do wiciowców (*Flagellata*). Posiada on postać gruszkowatą i 4 pary rzęsek. Widziany z boku wykazuje wypukłony grzbiet a wpuklenie na przedniej powierzchni. Długość jego wynosi 10—25 mikronów, szerokość 5—15 mikronów. Przenoszenie następuje przez torbiele (cysty), które poza ciałem ludzkim mogą utrzymywać się bardzo długo. Torbiele te dostają się z pożywieniem do jelita cienkiego człowieka i z każdej z nich rozwijają się po 2 ogoniastki. Najkorzystniejszym podłożem dla nich jest zasadowe środowisko jelita cienkiego, gdzie ogoniastki masowo utrzymują się w załamkach śluzówki.

Przenoszenie następuje przez spożycie zanieczyszczonej wody lub zanieczyszczonych środków spożywczych. Próbowałem np. w Krakowie odnaleźć źródło zakażenia, ale nie dało się ono stwierdzić

z pewnością. Mam wrażenie, że ognisko musi tkwić w jednym z lokali, gdzie wielu pacjentów stołuje się regularnie. Prawdopodobnie nie tylko człowiek jest jedynym gospodarzem pasożyta. Według bowiem Grassiego, Vanniego i in. roznosicielami zakażenia mogą być także szczury i myszy, a więc zwierzęta, które utrzymują się tam, gdzie czystość pozostawia wiele do życzenia.

Ogoniastki jelitowe są rozpowszechnione wszędzie. W czasie wojny światowej 1914—18 zostały przeniesione w olbrzymiej masie także do Niemiec, lecz w miarę upływu czasu odgrywały one coraz to mniejszą rolę. W każdym razie w Polsce ogoniastek jelitowy jest nadzwyczaj rozpowszechniony, czym też się tłumaczy, że we wzrastającej mierze są nim dotknięci także Niemcy, żyjący w Generalnym Gubernatorstwie.

Jako specjalnie charakterystyczny mogę przytoczyć wypadek chorobowy, który dostatecznie dowiedzie silnego patologicznego wpływu tego pasożyta:

W.P. lat 58 zgłasza się do szpitala w stanie silnego charactwa. Z wywiadów warto wspomnieć, że jeszcze przed 3 miesiącami był całkiem zdrowy, ale w ciągu ostatnich 4 tygodni stracił na wadze 12 kg i stał się uderzająco błydy. Skarży się na przejściowe rozwolnienie, wyczerpanie, duszność przy wysiłkach fizycznych, brak łaknienia.

Rozpoznanie przy skierowaniu do szpitala: podejrzenie na złośliwy guz żołądka. Wynik badania: widoczna niedokrewność, podżółtaczkowe zabarwienie skóry, wiotkość powłok, centralny system nerwowy bez zmian. Narządy klatki piersiowej bez istotnych zmian. Brzuch: zapadnięty, powłoki miękkie; brak oporów i guzów lub wrażliwości uciskowej. Prześwietlenie żołądka: drożność przełyku normalna, żołądek hakowaty z normalnymi krzywiznami i normalną ścianą tylną, delikatnym rysunkiem śluzówki, ruch robaczkowy i opróżnienie prawidłowe, opuszka i dalszy przebieg dwunastnicy bez zmian. Dalsza kontrola jelita pomijając cokolwiek przyśpieszone przejście papki kontrastowej nie wykazuje obrazu chorobowego. Szybkość opadania krwinek była przyśpieszona 18/42 mm, obraz krwi wykazuje niedokrewność hyperchromatyczną, 2,8 milionów c. c. i 64% hemoglobiny. Obraz białych ciałek krwi wykazuje 2% komórek eozynochłonnych, poza tym pomijając lekkie przesunięcie w prawo nie szczególnego. Przeprowadzone następnie wydobycie treści żołądkowej wykazało bezsok żołądkowy (achylia), równoczesne zgłębnikowanie dwunastnicy wykazało w osadzie masowo ogoniastki jelitowe.

Natychmiast zastosowane leczenie doprowadziło do zaniku ogoniastków jelitowych w przeciągu 6 dni, a późniejsze dokonywane co tydzień zgłębnikowania dwunastnicy potwierdziły wynik leczniczy.

W niedokrewności osiągnięto wybitne wyniki przez stosowanie zastrzyków „Campolonu”, wspomaganym przez dawki „Ferro 66” i kwasu solnego, uzyskując aż 4,8 milionów c. c. i 94% hemoglobiny. W czasie 4 tygodniowego leczenia szpitalnego nastąpił przyrost na wadze z 42 na 48 kg.

Rozpoznana początkowo w klinice niedokrewność złośliwa (anaemia pernicioza) była więc niczym innym jak zjawiskiem towarzyszącym ciężkiemu przypadkowi lambliaosis u pacjenta z bezsokiem żołądkowym (achylia gastrica). Przeciwno niedokrewności złośliwej przemawiał fakt, że pod wpływem histaminy w soku żołądkowym ukazywał się wolny kwas solny.

Także i późniejsza kontrola krwi w 2 miesiące po zaprzestaniu leczenia wątrobowego nie wykazała już żadnej zmiany obrazu krwi. Dalsze spostrzegane przez nas przypadki zgłaszały się do leczenia wśród objawów żółtaczki wątrobowo-komórkowej (icterus hepato-cellularis) widocznie jako następstwem wstępującego zakażenia ogoniastkami jelitowymi wewnątrz wątrobowych dróg żółciowych.

Wydaje mi się faktem, że brak dezynfekcyjnego oddziaływania soku żołądkowego na przyjmowane pokarmy na skutek nieobecności kwasu solnego i spowodowana tym wysoka zasadowość jelita cienkiego sprzyjają rozwojowi ogoniastek jelitowych.

Przed wszystkim powstaje pytanie, czy wogóle można uniknąć zakażenia ogoniastkami jelitowymi? Trzeba tu powiedzieć, że wszystkie przepisy i zasady postępowania, wydane celem uniknięcia zakaźnych chorób jelitowych, znajdują swe zastosowanie przy zapobieganiu lambliais. Na pierwszym planie stoi tu czystość środków spożywczych i naczyń. Picie nieprzegotowanej wody jest tu bezwzględnie niedbalstwem.

Rozpoznanie lambliais należy wyłącznie do kliniki albo do dobrze wyposażonego internisty; ogoniastki znajduje się także w świeżym stolcu, lecz właściwie pewnie rozpoznanie należy postawić tylko przy zbadaniu osadu soku jelitowego, uzyskanego zgłębnikowaniem dwunastnicy.

Jeżeli chodzi o leczenie, to najnowszy rozwój lecznictwa chemicznego poczynił niezwykle postępy. Podręczniki z r. 1936 zalecały jeszcze zupełnie niepewne środki jak emetyna, neosalvarsan, wlewania z taniny

itd. stale z uwagą, że przy tego rodzaju leczeniu jeszcze po 15 miesiącach (!) należy się liczyć z nawrotem choroby. Bayer-Leverkusen dał tu środek: najpierw we właściwej formie „Atebryny“, która ma zastosowanie przede wszystkim w innej dziedzinie.

Dajemy przez 6 dni po 0,3 g dziennie przy stałym kontrolowaniu soku jelita cienkiego. Przy tym okazuje się, że już po 3—4 dniach ogoniastki jelitowe w osadzie występują rzadziej, dłużej niż tydzień widocznie przy tym leczeniu pasożyty nie utrzymują się, gdyż potem wszystkie badania wypadają ujemnie.

W międzyczasie ta sama firma rzuciła na rynek jako specyfik chemoterapeutyczny „Acranil“, równie skuteczny lecz przyjemniejszy w użyciu.

Sposób użycia jest taki sam jak przy „Atebrynie“. Wynik również ten sam. Że obok tego musi się jeszcze przeprowadzić leczenie przewodu pokarmowego i dróg żółciowych względnie wątroby uważamy za rzecz oczywistą. Wielokrotne zgłębnikowanie dwunastnicy służy nie tylko dla celów rozpoznawczych, lecz także przez dojelitowy zastrzyk 40%-owego siarczanu magnezu pobudza się choleresis. Żółtaczka nie stanowi przeciwwskazania w stosowaniu tego leku.

Oczywista równocześnie musi się leczyć niedokrewność, przy niedokrewnościach hyperchromatycznych przez podawanie wątroby, przy anemiach hypochromatycznych okazały się świetnymi związki żelaza — „Aegrosa“, „Ferro 66“, „Ferrostabil“ itd.

Pocieszające jest to, iż w niemieckich preparatach Atebrynie i Acranilu mamy środki, którymi możemy skutecznie walczyć z pasożytami.

Atebryna i Acranil

Wśród barwików anilinowych wyróżniają się pochodne „Acranilu“ jako dobre chemiczne środki lecznicze przy schorzeniach pasożytniczych. Z szeregu tych związków szczególnie godne uwagi są „Atebryna“ i „Acranil“.

Chemicznie podstawą „Atebryny“ jest 2-metoxy-6-chloro-9-alfadietylaomino-delta-pentylaminoakrydyna.

„Atebryna“ do stosowania doustnego (w postaci dwuchlorowodorotlenku „Atebryny“) jest żółtym proszkiem o odczynie obojętnym rozpuszczalnym w wodzie i gorzkim posmaku. „Atebryna“ w zastrzykach jest dwumetanosiarczanem atebryny.

„Atebryna“ wydala się z moczem i stolcem niezmienną i daje się wykazać następująco:

Z moczu, którego oddziaływanie zmienia się odpowiednio na zasadowe, daje się „Atebryna“ wyciągnąć eterem. Po odparowaniu eteru pozostałość rozpuszcza się w skoncentrowanym kwasie siarkowym, który zabarwia się na żółto z silną fluorescencją. Żółte zabarwienie może wystąpić także i w moczu normalnym. Cechą charakterystyczną „Atebryny“ jest fluorescencja. (Podobnie można wykazać atebrynę w stolcu.)

Nie można wykazać wpływu „Atebryny“ na działalność serca, jelita cienkiego, grubego i macicy, po-

dobnie jak nie spostrzeżono nigdy działania na czerwone czy białe ciała krwi; szczególnie nie obserwowano powstawania methemoglobiny.

Wchłanianie z jelita cienkiego do krwi następuje szybko, wydalanie tylko powoli z moczem i żółcią.

„Atebryna“ znajduje szerokie wskazania przy wszystkich rodzajach malarii w różnych ich formach rozwojowych i powikłaniach.

Pasożyty wszystkich postaci malarii znikają przy stosowaniu „Atebryny“ przeciętnie po 3—4 dniach z krwi obwodowej z wyjątkiem gamet malarii tropikalnej, którą może zniszczyć tylko plazmochina.

Objawów trujących na ogół nie spostrzega się. Występujący tu i ówdzie po leczeniu „Atebryną“ żółty odcień skóry pochodzi z zupełnie nieszkodliwego odkładania się „Atebryny“ pod skórą i nie ma bynajmniej nic wspólnego z uszkodzeniem wątroby. Po zakończeniu leczenia zjawisko szybko ustępuje. Spostrzegane w rzadkich przypadkach bóle brzucha, które występują przy dłuższym używaniu tabletek „Atebryny“ należy tłumaczyć współistniejącymi zaburzeniami w przewodzie pokarmowym. Przerwanie leczenia w takich wypadkach nie jest konieczne. Obfite przyjmowanie płynów przeciwdziała występowaniu takich bólów brzucha. Dla uniknięcia zatwardze-

nia zaleca się umiarkowane stosowanie soli przeczyszczających. należy atoli unikać drastycznego przeczyszczenia.

„Acranil“ jest chemicznie dwuchlorkiem metoxy-acridyl-aminodietyl-aminopropanolu. Jest to żółtawy proszek łatwo rozpuszczalny w wodzie, o gorzkim smaku. „Acranil“ okazał się szczególnie skuteczny przy lambliais. Korzystne działanie jego tłumaczy się tym, że „Acranil“ wydziela się częściowo z żółcią, a zatem działa na pasożyty, które usadowiły się w przewodach żółciowych dając przez to skłonność nawrotów chorobowych. Kliniczne doświadczenia wedle J. W. Grotta wykazują, że „Acranil“ jako lek chemiczny bardziej nadaje się do leczenia przy zakażeniach ogoniastkami jelitowymi (lamblia) aniżeli „Atebryna“.

Organizm znosi „Acranil“ zupełnie dobrze, spostrzegano wszakże lekkie podbarwienie skóry na żółto. U królików i kotów dawka 1,0 g na kg działa śmiertelnie, podczas gdy dawkę 0,5 g na kg organizm znosi dobrze.

Tak więc „Acranil“ okazuje się przy najprostszym sposobie użycia lekiem chemicznym działającym szybko i bez zjawisk ubocznych, radykalnie niszczącym ogoniastki i przez to staje się środkiem leczącym lambliais bez nawrotów. Przy dotychczas używanych lekach nie osiągnano nigdy zadawalających wyników. wcześniej czy później następowały nawroty choroby widocznie dlatego, że na usadowione w przewodach żółciowych ogoniastki jelitowe nie można było nimi zadziałać.

J. K.

Przegląd tygodnia

Reichsgesundheitsführer Dr. Conti w Generalnym Gubernatorstwie. Reichsgesundheitsführer radca stanu Dr. Conti bawił w ubiegłym tygodniu krótki czas w Generalnym Gubernatorstwie. Wracając z wizyty państwowej w Słowacji Dr. Conti, który znajdował się w towarzystwie szefa słowackiej służby zdrowia Dra **Humburskiego**, został powitany w Zakopanem przez Gebietsgesundheitsführera Dra **Walbauma**, Gaustellenleiterra **Müllera**, głównego referenta dla Administracji ogólnej w Wydziale spraw zdrowotnych i zdrowotnej opieki nad ludnością w Urzędzie Generalnego Gubernatora, oraz przez komisarza m. Zakopane burmistrza Dra **Malfeya**. Następnie Dr Conti udał się do Krakowa, gdzie z Gebietsgesundheitsführerem Drem **Walbaumem** i S. A. Oberführerem Drem **Krollem**, stałym zastępcą kierownika Izby Zdrowia, odbył rozmowy m. in. w sprawach zdrowotnych Generalnego Gubernatorstwa.

„Dziennik Urzędowy dla Generalnego Gubernatorstwa“. Rozporządzeniem o publikacji ogłoszeń z dnia 18 października 1940 postanowił Generalny Guber-

nator, że wszystkie ogłoszenia w pismach urzędowych, dziennikach i czasopismach czy innych drukach, ukazujące się na podstawie postanowień ustawowych lub porozumień, opartych na ustawach, winny być ogłaszane w „Dzienniku Urzędowym dla Generalnego Gubernatorstwa“. („Amtlicher Anzeiger für das Generalgouvernement“.)

„Dziennik Urzędowy“ dla Generalnego Gubernatorstwa“ ukazuje się w miarę potrzeby co najmniej raz na tydzień i to w czwartek. Należy go zamawiać na pocztę; opłata kwartalna wynosi 6.— zł z doliczeniem opłaty za doręczenie. Cena jednego numeru wynosi 0.50 zł.

Pierwszy numer „Dziennika Urzędowego dla Generalnego Gubernatorstwa“ z daty 26. 10. 40. już się ukazał i zawiera na wstępie rozporządzenie Generalnego Gubernatora o publikacji ogłoszeń w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 18. 10. 1940, jak również obszerny artykuł Oberlandgerichtsrata Dr. **Weh**, Kierownika Wydziału Ustawodawstwa w urzędzie Generalnego Gubernatora, omawiający szczegółowo rozporządzenie Generalnego Gubernatora.

„Dziennik Urzędowy dla Generalnego Gubernatorstwa“ stanowi obok „Dziennika rozporządzeń dla Generalnego Gubernatorstwa“ drugi centralny urzędowy organ dla publikacji.

Urzędowa ordynacja opłat

Ordynacja opłat dla uprawnionych do wykonywania praktyki lekarskiej lekarzy i lekarzy-dentystów

(Ciąg dalszy)

73. Wyplukanie macicy	6.00— 60.00	76. a) Obecność przy poronieniu bez pomocy operacyjnej	15.00—150.00
74. Operacja ciąży pozamacicznej .	100.00-1.000.00	b) operacyjne zakończenie poronienia łącznie z wszystkimi koniecznymi zabiegami poza opłatą powstałą pod a.	40.00—400.00
Jeżeli przy jednym porodzie dokonywa się więcej czynności wymienionych pod nr 66-68 i 70-74, to do rachunku można wstawić tylko czynność najwyższej oceną.		77. Spowodowanie sztucznego porodu przedwczesnego lub poronienia	30.00—300.00
75. Odprowadzenie uwięźniętej macicy ciężarnej	20.00—200.00		

78. a) Założenie tamponu, zawierającego lekarstwo, do pochwy, przepłukanie, przyżeganie, skaryfikacja lub tamponowanie pochwy 5.00— 50.00
 b) tamponowanie macicy lub przyżeganie jamy macicznej 10.00—100.00
79. Masaż macicy i przydatków 6.00— 60.00
80. a) Założenie pierścienia 4.00— 40.00
 b) poprawienie położenia macicy z założeniem pierścienia 6.00— 60.00
 c) poprawienie położenia macicy przez operację krwawą bez otwierania jamy brzusznej 40.00—400.00
81. Odprowadzenie wynicowanej macicy 30.00—300.00
82. a) Bezkrwawe rozszerzenie szyjki macicznej 6.00— 60.00
 b) krwawe rozszerzenie szyjki macicznej lub usunięcie polipów szyjki 20.00—200.00
83. Usunięcie błony dziewiczej 8.00— 80.00
84. Wyskrobanie macicy 20.00—200.00
85. a) Operacja zastarzałego niezupełnego pęknięcia krocza 40.00—400.00
 b) operacja zastarzałego zupełnego pęknięcia krocza 60.00—600.00
 c) szew starych pęknięć szyjki macicy 50.00—500.00
86. Plastyczna operacja pochwy i macicy 40.00—400.00
87. Jedno- lub obustronne podwiązanie tętnicy macicznej wykonane od pochwy jako samodzielny zabieg 20.00—200.00
88. Operacja przetoki narządów płciowych (także łącznie z pęcherzem) 60.00—600.00
89. a) Częściowe usunięcie macicy bez otwierania jamy brzusznej 50.00—500.00
 b) częściowe lub całkowite usunięcie macicy z otwarciem jamy brzusznej albo pozostałe operacje na narządach płciowych, wykonywane w jamie brzusznej 100.00—1.000.00
90. Operacja haematokolpos lub haematometra (krwiaka pochwy lub macicy) 30.00—300.00
 Czynności okulistyczne.
91. a) Dokładne badanie siły wzroku (łącznie z ślepotą na barwy, granicami pola widzenia itd.) 6.00— 60.00
 b) określenie bystrości wzroku przy niezborności lub przepisanie rzadkich środków optycznych łącznie z badaniem pod a 10.00—100.00
- c) badanie przy pomocy sideroskopu 8.00— 80.00
 d) badanie przy pomocy tonometru 6.00— 60.00
 e) dokładne badanie obuocznego aktu widzenia 6.00— 60.00
92. a) Operacja zwężonej szpary powiekowej 10.00—100.00
 b) operacja rozszerzonej szpary powiekowej lub epikanthus (zmarszczki nakątnej) 20.00—200.00
93. Operacja zrośnięcia powiek z gałką oczną bez plastyki 40.00—400.00
94. Operacja wywiniętego na zewnątrz górnego lub dolnego brzegu powieki 20.00—200.00
95. a) Operacja zwróconej do wewnątrz powieki 20.00—200.00
 b) operacja trichiasis (zwróconych do wewnątrz rzęs) 20.00—200.00
 c) operacja opadniętych powiek 30.00—300.00
 d) elektryczne usunięcie nieprawidłowo rosnących rzęs 6.00— 60.00
96. a) Przecięcie fałdu przejściowego powieki przy zapaleniu spojówki, jak również wyciśnięcie i wymasowanie jagiel jaglicy 6.00— 60.00
 b) przecięcie tarczki powieki i fałdu przejściowego 8.00— 80.00
 c) kombinowane wycięcie z wyluszczeniem tarczki przy jaglicy 20.00—200.00
97. a) Cewnikowanie kanałów łzowych 4.00— 40.00
 b) osobne rozcięcie przewodu łzowego 6.00— 60.00
 c) rozdzielenie zwężeń w kanale nosowo-łzowym 8.00— 80.00
 d) operacja przetoki woreczka łzowego, zropienia woreczka łzowego lub operacja przetoki gruczołów łzowych 40.00—400.00
 e) wyjęcie woreczka łzowego 20.00—200.00
 f) operacja woreczka łzowego według Totiego 30.00—300.00
 g) usunięcie gruczołu łzowego 40.00—400.00
- (Ciąg dalszy nastąpi)

Dr. med. Aurelia Sikorska

Dyrektor Lecznicy im Dra Onufrowicza

ordynuje w chorobach nerwowych

Kraków, Al. Słowackiego 11 a. 4—5.

Lekarz-dentysta, aryjka, władająca językiem niemieckim, z kilkuletnią praktyką prywatną i kasową, szuka posady, ewentualnie placówki w okolicach Warszawy. Oferty do Redakcji „Zdrowie i Życie” pod „XXX”.

ZDROWIE I ŻYCIE

Dziennik urzędowy Izby Zdrowia w Generalnym
Gubernatorstwie ukazuje się co tydzień.

PRENUMERATA MIESIĘCZNA ZŁ. 3.—

Zamówienia należy kierować nie do wydawnictwa, lecz
wprost do właściwego urzędu pocztowego.

Artykuły i ogłoszenia należy nadsyłać
do redakcji względnie do wydawnictwa:

GESUNDHEITSKAMMER, KRAKÓW
KRUPNICZA 11a.

Ostatni termin nadsyłania ogłoszeń każdorazowo:
7 dni przed ukazaniem się numeru.

Wpłaty na prenumeratę naszego
czasopisma, uiszczanych wprost
do Izby Zdrowia, nie będzie się
odtąd przyjmować.

C E N N I K O G Ł O S Z E Ń

KOLUMNA OGŁOSZENIOWA: wysokość 280 mm, szerokość 186 mm.
1 kolumna obejmuje 2.240 wierszy mm, 1 łam ma szerokość 22 mm.

C E N A Z A S A D N I C Z A D L A O G Ł O S Z E Ń:

1/1 kolumna Zł 537.60
1 mm w 1 łamie 0.24

O P U S T Y:

przy wielokrotnym ogłoszeniu:

3 krotne 3%
6 " 5%
12 " 10%
24 " 15%
52 " 20%

zależnie od wielkości ogłoszenia:

1000 mm 3%
3000 " 5%
5000 " 10%
10000 " 15%
20000 " 20%

D O P Ł A T Y:

2 strona okładki 75%
3 i 4 strona okładki 50%
ogłoszenie pod tekstem 75%
na miejscu zastrzeżonym 25%

P O S Z U K I W A N I E P R A C Y:

za słowo Zł. 0.20
słowo tłustym drukiem " 0.40

W O L N E P O S A D Y:

za słowo Zł 0.40
słowo tłustym drukiem " 0.80

Przy szyfrowanych ogłoszeniach prywatnych i poszukiwaniu pracy pobiera się Zł 1.50, opłaty manipulacyjnej.